

Trichoferus campestris (Coleoptera: Cerambycidae) – nový druh tesaříka
v České Republice a na Slovensku

Trichoferus campestris (Coleoptera: Cerambycidae) – a new species of longhorn beetle
for the Czech Republic and Slovakia

Ondřej SABOL

Foksova 19, CZ-724 00 Ostrava – Nová Bělá, Czech Republic;
email: ondrej.sabol@seznam.cz

Faunistics, Coleoptera, Cerambycidae, Cerambycinae, Hesperophanini, Central Europe, Czech Republic, Moravia, Slovakia

Abstract. *Trichoferus campestris* (Faldermann, 1835) (Coleoptera: Cerambycidae) is recorded from the Czech Republic and Slovakia for the first time. In Europe this is an introduced, rapidly spreading species.

Trichoferus campestris (Faldermann, 1835) je považován za invazní a rychle se šířící druh, zařazený také mezi evropské karanténní organismy (Anonymus 2008). Dříve byl udáván pouze z Asie (Plavil'shchikov 1940, Cherepanov 1981, 1996, Iwata & Yamada 1990). V současné době je kromě Asie znám také ze severozápadní Afriky, Evropy, Kanady a USA. Z Asie je uváděn z Arménie, Ázerbájdžánu, severu Číny, Gruzie, Indie, Iráku, Iránu, Izraele, Japonska, Jordánska, Kazachstánu, Kyrgystánu, Libanonu, ze severu Mongolska, Ruska (jihovýchodně od evropské části přes Bajkal, jihovýchodní a východní Sibiř až na Dálný Východ), Severní Koreje, Sýrie, Tádžikistánu, Turecka, Turkmenistánu, Uzbekistánu; ze severozápadní Afriky ze Sinajského poloostrova v Egyptě; z Evropy z Moldávie, Rumunska, Ruska (jihovýchodní a centrální evropská část) a Ukrajiny (Plavil'shchikov 1940, Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Danilevsky & Miroshnikov 1985, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008, Danilevsky 2008, 2009, Walker 2009).

Bionomie. Využívá se v široké škále listnatých stromů (Plavil'shchikov 1940, Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008). Může napadnout i nařezané jehličnaté dřevo *Abies*, *Picea* a *Pinus*, někdy dokonce dřevostavby (Kostin 1973, Danilevsky & Miroshnikov 1985). Samice kladou vajíčka do kmenů a silnějších větví. V laboratorních podmínkách se může vyvíjet i ve větvích o průměru 2,5 – 3 cm (Cherepanov 1981, Anonymus 2008). Larvy žerou pod kůrou, kde se také kuklí (Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Danilevsky & Miroshnikov 1985, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008). Vyjíměčně ke kuklení zalézají do dřeva (O. Sabol, observ.). Jsou vysoce odolné vůči suchu (Kostin 1973, Anonymus 2008). Vývoj se udává jedno až dvouletý (Plavil'shchikov 1940). Někteří autoři se domnívají, že vývojový cyklus trvá nejméně dva roky (Cherepanov 1981, Danilevsky & Miroshnikov 1985). Imága jsou aktivní za soumraku a v noci. Často přilétají na světlo (Cherepanov 1981, Kostin 1973, Anonymus 2008).

Materiál. **Moravia mer.**, Otrokovice (6871), 15.VII.2006, 1 ♂ v kukelní komůrce pod kůrou březového polena; 28.VIII.2006, 1 ♀ na nařezaných neodkorněných podkladových paletách

dovezených z Ruska do firmy Barum v Otrokovcích, J. Skopal lgt. et coll., O. Sabol det.; 29.III.2009, 1 ♀ ex larva; 8.IV.2009, 4 ♂♂ 5 ♀♀ ex larva, v nařezaném březovém palivovém dříví, O. Sabol lgt., det. et coll.; 25.VII.2009, 1 ♂ 1 ♀; 27.VII.2009, 1 ♂; 30.VII.2009, 1 ♂ 1 ♀; 31.VII.2009, 3 ♂♂; 1.VIII.2009, 2 ♂♂ 1 ♀; 2.VIII.2009, 1 ♂, na nařezaném březovém palivovém dříví, J. Skopal lgt. et det., coll. J. Skopal et J. Stavinoha (1 ♂ 1 ♀), O. Sabol revid.; Moravia bor., Olomouc, městský park Flora (6469), 10.VII.2008, 1 ♂ na kmeni vyvráceného zasychajícího stromu *Gleditsia triacanthos*, L. Mazal lgt. et coll., S. Kadlec det., O. Sabol revid.; **Slovakia mer., Štúrovo, Modrý vrch (8177), 15.6.2007**, 1 ♂ přiletěl na osvětlené plátno, L. Vyhňálek lgt. et coll., S. Kadlec det., O. Sabol revid.

Výše uváděné nálezy představují nejzápadnější hranici rozšíření a výskytu v Evropě. Jedná se o první dokladové údaje tohoto druhu pro Českou republiku i Slovensko.

PODĚKOVÁNÍ. Autor by rád poděkoval Jaroslavu Skopalovi (Otrokovice), Luboši Mazalovi (Olomouc) a Ladislavu Vyhňálkovi (Olomouc) za poskytnutí faunistických údajů. Petru Šváchovi (České Budějovice) za zaslání potřebné literatury. Janu Růžičkovi (Praha) a Petru Šváchovi také za cenné připomínky k rukopisu.

LITERATURA

- ANONYMUS 2008: Data sheets on quarantine pests Fiches informatives sur les organismes de quarantaine. *Hesperophanes campestris*. *Bulletin OEPP/EPPO*, 38: 60-63.
- DANILEVSKY M. L. & MIROSHNIKOV A. I. 1985: *Zhuki-drovoseki Kavkaza (Coleoptera, Cerambycidae). Opredelitel' [Longhorn Beetles of the Caucasus (Coleoptera, Cerambycidae). Identification Keys]*. Krasnodar Station of Plant Protection, Krasnodar, 419 pp + 38 colour photographs (in Russian).
- DANILEVSKY M. L. 2008: *Cerambycidae of Russia. A check list of the longicorn beetles (Cerambycoidea) of Russia*. <http://www.cerambycidae.net/> (as of 8 October 2009).
- DANILEVSKY M. L. 2009: *Cerambycidae of Mongolia republics. Systematic list Mongolian Cerambycoidea by M. Danilevsky*. <http://www.cerambycidae.net/> (as of 8 October 2009).
- CHEREPANOV A. I. 1981: *Usachi severnoi Azii (Cerambycinae)*. [*Longhorn Beetles of Northern Asia (Cerambycinae)*]. Nauka, Novosibirsk, 216 pp (in Russian).
- CHEREPANOV A. I. 1996: 104. Semeistvo Cerambycidae – usachi, ili drovoseki. [*Family 104: Cerambycidae – longhorn or timber beetles*], pp. 56-140. In: LER P. A. (ed.): *Opredelitel' nasekomykh Dal'nego Vostoka Rossii. Tom III. Zheskokrylye ili zhuki. Chast' 3*. [*Key to the insects of Russian Far East. Vol. III. Coleoptera or Beetles. Part 3*]. Dal'nauka, Vladivostok, 556 pp (in Russian).
- IWATA R. & YAMADA F. 1990: Notes on the biology of *Hesperophanes campestris* (Faldermann) (Coleoptera, Cerambycidae), a drywood borer in Japan. *Material und Organismen*, 25 (4), 305-313.
- KOSTIN I. A. 1973: *Zhuki-dendrofagi Kazakhstana (Korojedy, Drovoseki, Zlatki)*. [*Dendrophagous Beetles of Kazakhstan (Buprestidae, Cerambycidae, Ipidae)*]. Izdatel'stvo Instituta Zoologii Akademii Nauk Kazakhskoi SSR, Alma-Ata, 278 pp (in Russian).
- PLAVIL'SHCHIKOV N. N. 1940: *Fauna SSSR, Nasekomyje Zheskokrylye. Tom XXII. Zhuki-drovoseki. Chast' 2*. [*Fauna of the USSR, Insects Beetles. Vol. XXII. Longhorn Beetles. Part 2*]. Izdatel'stvo Akademii Nauk SSSR, Moskva – Leningrad, 785 pp (in Russian, keys in German).
- WALKER K. 2009: *Chinese Longhorned Beetle Hesperophanes campestris (Faldermann, 1835) (Coleoptera: Cerambycidae: Cerambycinae: Hesperophanini)*. *Pests and Diseases Image Library*. <http://www.padil.gov.au/viewPest.aspx?id=2224> (as of 13 October 2009).

SUMMARY

Trichoferus campestris (Faldermann, 1835) is regarded as an invasive and rapidly spreading species currently known from Asia: Armenia, Azerbaijan, northern China, Georgia, India, Iraq, Iran, Israel, Japan, Jordan, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Lebanon, northern Mongolia, North

Korea, the Asiatic part of Russia (from lake Baikal through southeastern and eastern Siberia to the Russian Far East), Syria, Tajikistan, Turkey, Turkmenia, Uzbekistan; from northwestern Africa: Egypt - Sinai Peninsula; from Europe: Moldova, Romania, southeastern and central part of European Russia, Ukraine; and from USA and Canada (Plavil'shchikov 1940, Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Danilevsky & Miroshnikov 1985, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008, Danilevsky 2008, 2009, Walker 2009).

The species develops in a number of broadleaved trees (Plavil'shchikov 1940, Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008), but can also attack cut coniferous wood of species of *Abies*, *Picea* and *Pinus* (Kostin 1973, Danilevsky & Miroshnikov 1985). Larvae tunnel under bark of stems and thicker branches where pupation also occurs (Kostin 1973, Cherepanov 1981, 1996, Danilevsky & Miroshnikov 1985, Iwata & Yamada 1990, Anonymus 2008). Exceptionally they enter wood for pupation (O. Sabol, pers. observ.). Development takes one to two years, or at least two years (Plavil'shchikov 1940, Cherepanov 1981, Danilevsky & Miroshnikov 1985).

This paper records two localities in Moravia, Czech Republic (Otrokovice and Olomouc) and one in southern Slovakia near Štúrovo. Specimens from Otrokovice were collected and reared from cut birch firewood. One female collected on 28 August 2006 was, however, found on wooden pallets imported from Russia to the Barum company store in Otrokovice. The specimen from Olomouc was captured on uprooted drying stem of *Gleditsia triacanthos*. The adult from Slovakia was attracted to an illuminated canvas. *Trichoferus campestris* is a new species for the Czech Republic and Slovakia.